

**UKŁAD MIĘDZY POLSKĄ RZECZĄPOSPOLITĄ LUDOWĄ A ZWIĄZKIEM SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK
RADZIECKICH O PRZYJAŹNI, WSPÓLPRACY I WZAJEMNEJ POMOCY**

podpisany w Warszawie dnia 8 kwietnia 1965 r.

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 8 kwietnia 1965 r. podpisany został w Warszawie Układ między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy o następującym brzmieniu dosłownym:

UKŁAD

**MIĘDZY POLSKĄ RZECZĄPOSPOLITĄ LUDOWĄ
A ZWIĄZKIEM SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK
RADZIECKICH O PRZYJAŹNI, WSPÓLPRACY
I WZAJEMNEJ POMOCY**

Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Prezydium Rady Najwyższej Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich,

potwierdzając wierność celom i zasadom głoszonym w Układzie o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej, zawartym między Polską a Związkiem Radzieckim w dniu 21 kwietnia 1945 roku,

pragnąc utrwalić zasadniczy przełom w stosunkach między sąsiadującymi narodami Polski i Związku Radzieckiego, jaki dokonał się w toku wspólnej walki z najeźdźcą hitlerowskim oraz kierując się niezmiennym dążeniem do umacniania przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy obu socjalistycznych państw,

ДОГОВОР

**О ДРУЖБЕ, СОТРУДНИЧЕСТВЕ И ВЗАИМНОЙ
ПОМОЩИ МЕЖДУ ПОЛЬСКОЙ НАРОДНОЙ
РЕСПУБЛИКОЙ И СОЮЗОМ СОВЕТСКИХ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК**

Государственный Совет Польской Народной Республики и Президиум Верховного Совета Союза Советских Социалистических Республик,

подтверждая верность целям и принципам, провозглашенным в Договоре о дружбе, взаимной помощи и послевоенном сотрудничестве между Польшей и Советским Союзом от 21 апреля 1945 года,

желая упрочить коренной перелом в отношениях между соседними народами Польши и Советского Союза, который произошел в ходе совместной борьбы с гитлеровскими захватчиками, и руководствуясь постоянным стремлением укреплять дружбу, сотрудничество и взаимную помощь двух социалистических государств,

przeświadczone, że dalszy rozwój stosunków na tych zasadach odpowiada żywotnym interesom narodów obu państw i całej wspólnoty socjalistycznej oraz będzie się przyczyniać do ich wszechstronnego rozwoju i wypełnienia ich historycznych zadań,

dając wyraz wspólnym dążeniom Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, konsekwentnie prowadzących politykę pokojowego współistnienia państw o odmiennych ustrojach społecznych oraz nieugięcie walczących o umocnienie pokoju zgodnie z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,

stwierdzając, że gdy jedno z dwóch państw niemieckich, Niemiecka Republika Demokratyczna, która zrealizowała zasady Układu poczdamskiego, skutecznie przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa w Europie i utrwalenia pokoju międzynarodowego, militarizm zachodnio-niemiecki zagraża bezpieczeństwu w Europie,

zdecydowane przestrzegać zobowiązań wynikających z Układu warszawskiego o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej z dnia 14 maja 1955 roku,

zważywszy, że Układ o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej, zawarty między Polską a Związkiem Radzieckim w dniu 21 kwietnia 1945 roku, który odegrał doniosłą rolę w rozwoju przyjaznych stosunków między obu państwami, wymaga odnowienia z uwzględnieniem bogatego doświadczenia rozwoju stosunków polsko-radzieckich oraz zmian, jakie nastąpiły na świecie,

postanowiły zawrzeć niniejszy Układ i w tym celu uzgodniły, co następuje:

Артикул 1

Wysokie Umawiające się Strony będą zgodnie z zasadami socjalistycznego internacjonalizmu umacniać wieczną i niezmienną przyjaźń, rozwijać wszechstronną współpracę i udzielać sobie wzajemnej pomocy w oparciu o zasady równouprawnienia, poszanowania suwerenności i nieingerowania w sprawy wewnętrzne drugiej Strony.

Артикул 2

Wysokie Umawiające się Strony będą rozwijać i pogłębiać współpracę gospodarczą i naukowo-techniczną opartą na zasadzie wzajemnych korzyści i przyjacielskiej pomocy oraz uczestniczyć w realizacji wielostronnej współpracy w ramach Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej.

Артикул 3

Wysokie Umawiające się Strony będą umacniać łączące je więzi kulturalne, w szczególności rozwijać wzajemne stosunki i współpracę w dziedzinie szkolnictwa, nauki, sztuki, prasy, radia, telewizji, filmu oraz wychowania fizycznego.

Артикул 4

Wysokie Umawiające się Strony będą kontynuować swoje wysiłki w celu zapewnienia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, doprowadzenia do powszechnego i całkowitego rozbrojenia oraz ostatecznej likwidacji kolonializmu. W związku z tym Wysokie Umawiające się Strony będą

убежденные в том, что дальнейшее развитие отношений на этой основе отвечает жизненным интересам народов обоих государств, так же как и всего социалистического содружества, и будет способствовать их всестороннему развитию и осуществлению стоящих перед ними исторических задач,

выражая общее стремление Польской Народной Республики и Союза Советских Социалистических Республик, последовательно проводящих политику мирного сосуществования государств с различным общественным строем, неуклонно добиваться укрепления мира в соответствии с целями и принципами Устава Организации Объединенных Наций,

констатируя, что в то время как одно из двух германских государств — Германская Демократическая Республика, осуществившая принципы Потсдамского соглашения, эффективно способствует обеспечению безопасности в Европе и упрочению международного мира, западногерманский милитаризм угрожает безопасности в Европе,

исполненные решимости соблюдать обязательства, вытекающие из Варшавского Договора о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи от 14 мая 1955 года,

принимая во внимание, что Договор о дружбе, взаимной помощи и послевоенном сотрудничестве, заключенный между Польшей и Советским Союзом 21 апреля 1945 года, сыгравший выдающуюся роль в развитии дружественных отношений между двумя государствами, нуждается в обновлении с учетом богатого опыта развития польско-советских отношений, а также изменений, происшедших в мире,

решили заключить настоящий Договор и с этой целью согласились о нижеследующем.

Статья 1

Высокие Договаривающиеся Стороны, в соответствии с принципами социалистического интернационализма, будут укреплять вечную и нерушимую дружбу, развивать всестороннее сотрудничество и оказывать друг другу взаимную помощь на основе равноправия, уважения суверенитета и невмешательства во внутренние дела другой Стороны.

Статья 2

Высокие Договаривающиеся Стороны будут развивать и углублять экономическое и научно-техническое сотрудничество, основывающееся на принципе взаимной выгоды и дружеской помощи, а также участвовать в осуществлении многостороннего сотрудничества в рамках Совета Экономической Взаимопомощи.

Статья 3

Высокие Договаривающиеся Стороны будут укреплять культурные связи и в особенности развивать взаимные отношения и сотрудничество в области образования, науки, искусства, печати, радио, телевидения, кино, а также физической культуры.

Статья 4

Высокие Договаривающиеся Стороны будут продолжать свои усилия с целью обеспечения международного мира и безопасности, достижения всеобщего и полного разоружения и окончательной ликвидации колониализма. В связи с этим Высокие Договариваю-

współdziałać z innymi państwami w wysiłkach dla urzeczywistnienia tych celów.

Artykuł 5

Wysokie Umawiające się Strony będą niezmiennie zmierzać do pokojowego rozwoju stosunków w Europie i stwierdzają ponownie, że jednym z podstawowych czynników bezpieczeństwa europejskiego jest nienaruszalność granicy państwowej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na Odrze i Nysie Łużyckiej.

Artykuł 6

Wysokie Umawiające się Strony będą wspólnie stosować wszystkie dostępne im środki w celu usunięcia groźby agresji ze strony zachodnio-niemieckich sił militarizmu i odwetu lub jakiegokolwiek innego państwa, które by się z nimi sprzymierzyło.

Artykuł 7

W przypadku napaści zbrojnej na jedną z Wysokich Umawiających się Stron przez jakiekolwiek państwo lub grupę państw, o których mowa w artykule 6, druga Wysoka Umawiająca się Strona w wykonaniu prawa do samoobrony indywidualnej lub zbiorowej, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych, niezwłocznie udzieli jej wszelkiej pomocy, w tym również wojskowej, oraz poparcia wszystkimi środkami, którymi rozporządza.

O krokach, podjętych zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, Wysokie Umawiające się Strony zawiadomią Radę Bezpieczeństwa i będą działać w myśl odpowiednich postanowień Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 8

Wysokie Umawiające się Strony będą się porozumiewać i konsultować we wszystkich dotyczących ich ważniejszych zagadnieniach międzynarodowych.

Artykuł 9

Układ niniejszy podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Moskwie w możliwie bliskim terminie.

Układ niniejszy zawarty jest na okres dwudziestu lat i ulega automatycznie przedłużaniu, każdorazowo na dalsze pięć lat, jeżeli żadna z Wysokich Umawiających się Stron nie wypowie go na dwanaście miesięcy przed upływem danego okresu.

Sporządzono w Warszawie dnia 8 kwietnia 1965 roku, w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i rosyjskim, przy czym obydwie teksty posiadają jednakową moc.

Z upoważnienia
Rady Państwa Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej

Z upoważnienia
Prezydium Rady Najwyższej
Związku Socjalistycznych
Republik Radzieckich

W. Gomułka
J. Cyrankiewicz

Л. И. Брежнев
А. Н. Косыгин

Стороны будут сотрудничать с другими государствами в усилиях по осуществлению этих целей.

Статья 5

Высокие Договаривающиеся Стороны будут неизменно стремиться к мирному развитию отношений в Европе и еще раз констатируют, что одним из основных факторов европейской безопасности является неприкосновенность государственной границы Польской Народной Республики по Одеру—Нейссе Лужицкой.

Статья 6

Высокие Договаривающиеся Стороны будут совместно применять все доступные им средства с целью устранения угрозы агрессии со стороны западногерманских сил милитаризма и реванша, или какого-либо другого государства, которое вступило бы с ними в союз.

Статья 7

В случае, если одна из Высоких Договаривающихся Сторон подвергнется вооруженному нападению со стороны какого-либо государства или группы государств, о которых идет речь в статье 6, то другая Высокая Договаривающаяся Сторона, осуществляя право на индивидуальную или коллективную самооборону в соответствии со статьей 51 Устава Организации Объединенных Наций, немедленно предоставит ей всяческую помощь, в том числе и военную, а также окажет поддержку всеми находящимися в ее распоряжении средствами.

О мерах, предпринятых в соответствии с постановлениями настоящей статьи, Высокие Договаривающиеся Стороны поставят в известность Совет Безопасности и будут действовать в духе соответствующих постановлений Устава Организации Объединенных Наций.

Статья 8

Высокие Договаривающиеся Стороны будут договариваться и консультироваться по всем касающимся их важнейшим международным проблемам.

Статья 9

Настоящий Договор подлежит ратификации и вступит в силу в день обмена ратификационными грамотами, который будет произведен в Москве в кратчайший срок.

Настоящий Договор заключается сроком на 20 лет и автоматически продлевается каждый раз на следующие 5 лет, если ни одна из Высоких Договаривающихся Сторон не денонсирует его путем извещения за двенадцать месяцев до истечения соответствующего срока.

Совершено в Варшаве 8 апреля 1965 года в двух экземплярах, каждый на польском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

По уполномочию
Государственного Совета
Польской Народной
Республики

По уполномочию
Президиума Верховного
Совета Союза Советских
Социалистических
Республик

W. Gomułka
J. Cyrankiewicz

Л. И. Брежнев
А. Н. Косыгин

Po zaznajomieniu się z powyższym Układem Rada Państwa uznała go i uznaje za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych; oświadcza, że jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 14 kwietnia 1965 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *E. Ochab*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *A. Rapacki*